

Universitetsbiblioteket i Bergen

Konverteringsprosjektet 1992-2003. Sluttrapport

Konverteringsprosjektet ved Universitetsbiblioteket i Bergen
Mai 1992 – juni 2003

Medarbeidere i prosjektet:

Førstesekretær Bjørg Abrahamsen, førstekonsulent Bjørn Bagge,
avdelingsbibliotekar Marit Blytt, konsulent Tor Øyvind Fosse,
avdelingsleder Jostein Helland Hauge, førstesekretær Kjell Erik Strømme,
avdelingsbibliotekar Anne Bjørkum Åsmul

Sluttrapport utarbeidet juni 2003
av avdelingsbibliotekar Anne Bjørkum Åsmul
Universitetsbiblioteket i Bergen

Innhold

0	Sammendrag	4
1	Konverteringsprosjektet.....	6
1.1	Målsetting	6
1.2	Bakgrunn	6
1.3	Forarbeid.....	6
1.4	Organisering	8
1.5	Arbeidskraft	8
1.6	Framdrift	9
1.7	Arbeidsmetode.....	9
2	Prosjektene.....	11
2.1	Oversikt over hva som er konvertert	11
2.2	Om de forskjellige katalogene	12
3	Registreringskvalitet	15
3.1	Generelt	15
3.2	Treffprosent	17
3.3	Om de enkelte MARC-felter	17
3.4	Opprydningsarbeid	21
3.5	Hjelpemidler i registreringen.....	21
4	Samarbeid med andre	22
5	Informasjon.....	22
6	Statistikk	23
7	Nytteverdi	23
8	Eksempler	25

0 Sammendrag

Konverteringsprosjektet ved Universitetsbiblioteket i Bergen har hatt som målsetting å overføre alle de viktigste kortkatalogene ved biblioteket til databasen Bibsys.

Prosjektet har i perioden 1992-2003 konvertert bibliotekets hovedkatalog på kort, samt en del hyllelister og instituttkataloger. Størstedelen av arbeidet har bestått i å konvertere Hovedkatalogen. Arbeidet med denne har pågått fra 1994-2003.

Hovedkatalogen omfatter perioden 1892-1983, og inneholder materiale fra starten av Bergens museums bibliotek i 1825 til Universitetsbiblioteket gikk over til å katalogisere i databasen Bibsys i 1983. Den inneholder ca 1,03 mill. kort, der anslagsvis 700.000 poster skulle registreres.

Prosjektet har hatt 3 stillinger. Det er utført ca 33 årsverk.

Det er behandlet ca 1.11 mill. kort og konvertert 475 000 poster i databasen Bibsys.

Arbeidet har vært basert på registrering av data fra kortene og til databasen uten å hente fram dokumentene (konvertering). I enkelte tilfelle har imidlertid framhenting av dokumentene vært nødvendig for å kunne registrere riktige opplysninger.

Prosjektet har hele tiden vært utført i nær kontakt med samlingene og har kunnet bruke bibliotekets oppslagsverk. Dette har vært nødvendig for å oppnå et godt resultat.

Alle registrerte poster har fått konv-status i databasen.

Problemer og utfordringer:

- Kort av varierende kvalitet og vanskelighetsgrad.
- Varierende katalogiseringspraksis opp gjennom årene.
- Omfattende kontroll av navneformer på personer og institusjoner.
- Utydelige/uleselige kort.
- Lokale innbindinger der forskjellige skrifter er bundet sammen.

Samarbeid med andre:

Vi har samarbeidet godt med andre avdelinger både internt og eksternt.

Spesielt vil vi takke Universitetsbiblioteket i Oslo og Nasjonalbiblioteket i Oslo og Rana for godt samarbeid.

Nytteverdi:

Brukerne har fått en elektronisk katalog som er tilgjengelig på Internett når og hvor man måtte befinne seg.

Eldre litteratur blir synliggjort og utlånt både til primærbrukere og eksterne lånere i større grad enn før.

Vi har bidratt til å gjøre deler av norsk kulturarv synlig, og konverteringen er også et bidrag til Det norske digitale bibliotek.

Samlingspleie og utlånsfunksjoner ved Universitetsbiblioteket har blitt rasjonalisert.

Personalet som har deltatt har fått en betydelig kunnskap om våre samlinger og om katalogisering, noe som kommer biblioteket til nytte.

1 Konverteringsprosjektet

Denne rapporten omhandler Konverteringsprosjektet ved Universitetsbiblioteket i Bergen. Prosjektet har pågått i perioden 1992-2003, og har overført data fra våre gamle kortkataloger til Bibsys-basen. Vi er nå som det første universitetsbibliotek i Norge ferdig med å konvertere vår Hovedkatalog på kort. Rapporten vil beskrive bakgrunn og målsetting, hva vi har konvertert, arbeidsmåter og statistikk og vise noen eksempler på kort fra Hovedkatalogen.

1.1 Målsetting

Konverteringsprosjektet ved Universitetsbiblioteket i Bergen ble opprettet i 1992 med formål i første omgang å registrere UBBs tidsskrifter, basert på en hylleliste på ca 23 000 kort + en del andre hyllelister.

Prosjektet var i starten avgrenset til 4 år, men har senere blitt forlenget. Målsettingen ble da å digitalisere alle viktige kortkataloger ved UBB ved å overføre de bibliografiske opplysningene til Bibsys-basen.

1.2 Bakgrunn

UBB ble med i Bibsys-samarbeidet i 1982. Fra 1983 ble all ny tilvekst katalogisert i Bibsys.

Biblioteket har en stor gammel Hovedkatalog på kort fra 1892-1982, (HK). Denne inneholder ca 1,03 mill. kort. I tillegg finnes egne hyllelister for tidsskrifter og for en del klasser med fortløpende hyllesignaturer, egen hylleliste for lesesal- og refsamling, for specialsamlinger, etc. – de fleste av disse er delkataloger av HK. Dessuten fantes det mange instituttkataloger rundt på de forskjellige instituttbibliotekene – disse var i større og mindre grad også del av HK.

Det ble etter hvert veldig tungvint å bruke to katalogsystemer for å sjekke om vi hadde etterspurt litteratur, eller for å verifisere katalogdata. Den store drømmen ble å få hele HK elektronisk tilgjengelig. Men dette ville være svært arbeidskrevende, og ganske uoverkommelig i tillegg til det daglige arbeidet. Dette måtte skilles ut som et eget prosjekt, og deles opp i flere bolker.

1.3 Forarbeid

Det ble gjort en del forarbeid til en prosjektsøknad. Allerede i 1984 foretok Katalogavdelingen v/katalogsjef Egil Hamre et lite prøveprosjekt med kortkonvertering. Det ble da regnet ut at det gikk med ca 5 minutter å konvertere ett kort, og utfra et ca-tall på 600.000 hovedkort i HK ville det da medgå **ca 29 årsverk** på å konvertere hele HK. Disse beregningene skulle i ettertid vise seg å være ganske korrekte.

I perioden 1990-1995 ble UBOs HKIII konvertert av Nasjonalbiblioteket, Mo i Rana.

Her kom det fram beregninger som viste at det tok ca 14 minutter å konvertere ett kort. Ved å bruke dette tallet, ville vi anslagvis bruke **81 årsverk** på konverteringen av HK. Likevel mente vi at vi kunne få en bedre produksjon enn dette. NBRs konvertering var et pionerarbeid med mye opplæring av nytilsatte. Dessuten var Bibsys' driftsstabilitet til dels ganske dårlig. Vi ville også kunne dra nytte av denne konverteringen i form av treff i databasen, fordi dette var eldre litteratur som vi også hadde i våre samlinger.

Forskjellige arbeidsmetoder ble vurdert, bl. a. å **scanne** kortene. Både i Danmark og Finland hadde man prosjekter med scanning av katalogkort. Men det ble raskt konkludert med at vårt kortmateriale var for uensartet. Katalogkortene er satt opp på mange forskjellige måter ettersom katalogiseringsreglene har endret seg, trykket er til dels dårlig og utydelig, og en del kort er håndskrevne. Det ville bli svært mye arbeid i etterkant av scanningen, både med retting av feil og dublettkontroll. Man ville heller ikke fått utnyttet felles bibliografiske data direkte slik Bibsys legger opp til.

Et alternativ kunne også være å **minireregistrere** bøkene, dvs. å finne fram alt som sto på hyllene, og bruke bøkene som kilde for registrering. Dette ville føre til økt tidsbruk. Bøkene måtte hentes fram og settes på plass. Utlånte bøker ville være et problem, og man ville ikke få utnyttet bibliografiske data på kortene. Dessuten var katalogkortene stort sett av god kvalitet, og de største samlingene har stått i lukkede magasiner, så vi regnet ikke svinnet for å være veldig stort.

Det ble besluttet å **konvertere** de bibliografiske opplysningene på kortene direkte til Bibsys-basen, og i minst mulig grad finne fram bøkene fra hyllene.

Det ble i første omgang sendt en prosjektsøknad til Universitetets ledelse om midler til 3 stillinger i 4 år. De prosjektene vi prioriterte var:

- UBs tidsskrifthylleliste (ca 23 000 kort)
- Alfabetisk katalog på UBBHF (ca 70 000 kort) (utvalgt del av HK)
- Hyllelistekataloger på kort

Prinsippene for valg av prioriterte prosjekter:

1. Arbeidet skulle være avgrensbar
2. Arbeidet skulle komme flest mulig til nytte
3. Det skulle legges opp til en "ren" konvertering, dvs. størst mulig grad av ren avskrift av kort inn i Bibsys-basen, uten å hente fram dokumentene.

1.4 Organisering

Konverteringsprosjektet ble organisert som et eget prosjekt med eget styre, underlagt Paraplyprosjektet for forskningsdokumentasjon, senere Avdeling for forskningsdokumentasjon. Det siste halve året har prosjektet vært organisert under Universitetsbibliotekets administrasjon.

Prosjektleder har vært avdelingsleder Jostein Helland Hauge, t.o.m. 2002. Styret har vært det samme i hele prosjektperioden.

Styremedlemmer:

Kari Garnes, bibliotekdirektør

Egil Hamre, førstebibliotekar

Astrid Utne, universitetsbibliotekar (tidl. fakultetsbibliotekar på UBBHF)

Øystein Tødenes, universitetsbibliotekar

Jostein Helland Hauge, avdelingsleder

Styret har tatt prinsipielle avgjørelser om hva som skulle konverteres, og har vært en støtte i behandling av faglige spørsmål som har dukket opp underveis.

1.5 Arbeidskraft

Prosjektet startet opp 1. mai 1992 og med full bemanning fra 1. september 1992.

Det ble bevilget penger til 3 stillinger – 1 bibliotekarstilling som skulle ha den daglige ledelsen av prosjektet, og 2 kontorsekretærstillinger.

Bibliotekarstillingen ble delt på 2 personer. Dette var begge bibliotekarer med lang erfaring fra UBBs katalogavdeling og fra arbeid med katalogisering både på kort og i Bibsys.

Den ene kontorsekretæren hadde litt bibliotekerfaring fra UBB, den andre var nytilsatt, uten spesiell bibliotekerfaring.

Prosjektet har gjennom hele prosjekttiden hatt 3 stillinger. Personalet vært meget stabilt: De 3 personene som nå avslutter prosjektet har vært med helt fra starten av! Dette har kommet prosjektet til gode i form av erfaring og høy effektivitet.

Prosjektleder har gjennom hele prosjekttiden vært Jostein Helland Hauge. Han fikk prosjektet i gang, og har vært en entusiastisk pådriver i hele prosessen.

Samlet har det vært investert ca 33 årsverk i prosjektet.

1.6 Framdrift

Det viste seg snart at konverteringen var meget vellykket. Vi konverterte flere poster enn forventet, og nytteverdien var stor, både for ansatte og brukere. Tidsskriftkatalogen og en del hyllelister og instituttkataloger ble konvertert. Vi fikk verdifull erfaring, og så etter hvert muligheten for å starte arbeidet med "hele" HK, i stedet for å bare ta deler av den, slik som først planlagt.

I 1994 søkte vi om prosjektutvidelse, og startet på konverteringen av HK. Dette arbeidet har pågått fram til sommeren 2003, da prosjektets mål var nådd.

1.7 Arbeidsmetode

Forskjellige arbeidsmetoder ble vurdert. Som før nevnt testet man muligheten for scanning av kortene, men dette ville føre til for mye etterarbeid, både rettinger og dublettkontroll.

Minidataregistrering ble også vurdert, men ville ha ført til betydelig økning i tidsforbruk. Ut fra egne og andres erfaringer med minidata ville en slik registrering antagelig ført til en dobling av tidsbruken.

Minidataregistrering er ellers brukt for å registrere eldre litteratur ved utlån, og i samlinger der man regner med at en del bøker er tapt.

Manuell konvertering direkte fra kortene ble valgt. Med dette forstår vi avskrift av kort direkte inn i Bibsys-basen med minst mulig framhenting av dokumentene.

Kortmaterialet er svært uensartet, og har fulgt forskjellig katalogiseringspraksis. Mye av arbeidet har bestått i å tilpasse katalogpostene til Bibsys-praksis og dagens katalogiseringsregler. Dette går vi nærmere inn på senere i rapporten.

Likevel har HK samlet sett vært en god katalog å konvertere. De bibliografiske opplysningene har stort sett vært riktige, og katalogiseringen er for det meste på et høyt faglig nivå.

1. september 1992 fikk prosjektet full bemanning. Tiden fra mai 1992 og til september ble brukt til å skaffe oversikt over kortmaterialet, problemer, lage "oppskrifter", legge opp opplæring, etc.

Vi har gått gjennom kortskuffene kort for kort, og hovedkortene har blitt registrert. Henvisningskort og bikort har vi hoppet over. De kommer som hovedkort andre steder i katalogen. De vanskeligste kortene ble skilt ut, og registreringen av disse har bibliotekarene tatt seg av.

I noen tilfelle har vi måttet finne fram bøkene/dokumentene for å sjekke opplysninger. Dette har i gjennomsnitt dreiet seg om 4-8 kort pr katalogskuff. Det har derfor vært svært praktisk at prosjektet har hatt

kontorplass nær samlingene. Vi har også hele tiden hatt mulighet til å konsultere katalogavdelingen og fagreferentene ved behov. Dessuten har vi hatt adgang til bibliotekets oppslagsverker.

Det ble lest korrektur i starten, men det sluttet vi med etter hvert som medarbeiderne ble mer erfarne.

Før hver ny registrering ble det søkt grundig i Bibsys for å se om dokumentet allerede var registrert. Brønnposter i Bibsys (LC- og NB-poster) har blitt brukt og tilpasset dersom det har vært mulig.

Alt vi har registrert har fått status KONV i basen, bortsett fra noen små samlinger som vi har miniregistrert (se oversikten på neste side).

Parallelt med dette arbeidet har det også pågått **miniregistreringsarbeid** av eldre litteratur ved alle UBs avdelingsbibliotek. Dette har naturlig nok hjulpet på framdriften i prosjektet.

Dessuten har flere og flere bibliotek konvertert eldre samlinger, og antall medlemsbibliotek i Bibsys har økt vesentlig. Alt dette har bidratt til øket treffprosent i basen.

Treffprosenten (dvs. at posten allerede fins i basen) har variert, men har generelt sett steget fra ca 35% til ca 45% i løpet av prosjektiden.

2 Prosjektene

2.1 Oversikt over hva som er konvertert

Tidsrom	Katalog	Antall kort
	Hyllelister	
1992-mai 1993	UBBs tidsskrifter basert på hylleliste over tidsskrifter	23.000
Mai 1993-juni 1994	Aviser og avisfilmer (basert på egen hylleliste)	600
	Hylleliste for klasse C (filosofi, psykologi)	2.000
	Hylleliste for klasse H (språkvitenskap)	3.000
	Hylleliste for klasse M (samfunnsvitenskap)	4.000
	Hylleliste for klasse P (pedagogikk, psykologi)	2.400
	Instituttkataloger for følgende institutter:	
	Kjemisk institutt	3.000
	Institutt for mikrobiol. og plantefysiologi	2.000
	Matematisk institutt	8.900
	Botanisk institutt	2.700
	Fysisk institutt	12.600
	Tidsskrifter for Det matematisk-naturvit. Fakultet	200
	Tidsskrifter for NOFI	500
	Tidsskrifter for Det medisinske fakultet	700
	Referanse- og lesesalssamlingen på UBBHF (hylleliste)	800
	Hovedfagsoppgaver ved Universitetet i Bergen (hylleliste)	2.600
	Klasse A 50-A 85 (litteraturvitenskap) (basert på systematisk katalog)	17.000
Juli 1994-mai 2003	UBs Hovedkatalog på kort fra perioden 1893-1983 alfabetisk del	1.030.000
	Griegakademiets bok- og tidsskriftsamling (1998) (miniregistrering)	3.172
	Bøker for Geologisk institutt (2001) (miniregistrering)	508
	Behandlede kort til sammen	1.119.172

2.2 Om de forskjellige katalogene

Tidsskrifthyllelisten

Denne hyllelisten inneholdt ca 23 000 kort på avsluttede og løpende serier eiet av UB (altså ikke serier som instituttene selv abonnerte på).

Katalogen inneholdt både innførsler på det som befinner seg i vår store Z-samling (tidsskrifter), men også kort på serier i Romertallsklassene og Spesialsamlingene.

Tidsmessig dekket den perioden fra ca 1870-1983. Etter 1983 ble all tilvekst og alt vedlikehold registrert i Bibsys.

De analyserte seriene var stort sett allerede omkatalogisert i Bibsys.

Treffprosenten her lå på 40%, ikke minst fordi Nasjonalbiblioteket alt var godt i gang med konverteringen av UBOs HKIII, og også fordi andre bibliotek hadde prioritert innlegging av tidsskrifter. Vi hadde her liten nytte av brønnposter. Vi gjorde en del oppslag i ISDS-basen i TRIP for å verifisere bibliografiske data, men postene kunne ikke kopieres inn direkte.

Vi hadde et godt samarbeid med Tidsskriftkontoret, som fikk utskrifter av alt vi registrerte, og ga oss beskjed om rettinger, etc. Dette førte da samtidig til en nyttig revisjon av tidsskriftsamlingen. Kardex ble også benyttet ved usikre/manglende opplysninger om bestand.

De største problemene ved konverteringen av tidsskriftene gjaldt navneformer for institusjoner, og særlig der disse hadde skiftet navn, kanskje flere ganger. Katalogkortene fulgte ikke nåværende praksis med institusjonsnavn i landets form, og det var også foretatt en del forenklinger mht. til navneformer. Denne praksisen kunne ikke benyttes i Bibsys.

Serienavn som inneholdt institusjonsnavnet i genitiv + en generell tittel av typen "Skrifter", "Avhandlinger", etc." var også katalogisert på en annen måte enn etter nåværende regelverk. Her har vi tilpasset registreringen på best mulig måte, men det kan fremdeles finnes "feil" i tittelen i gamle poster her.

En annen utfordring var tittelskifte for periodika. Her kunne ett kort inneholde flere serier etter nåtidens katalogiseringspraksis. Dette kunne være vanskelig/umulig å se utfra kortet. Her har både konverteringsprosjektet og andre katalogisatorer måttet rydde i ettertid. Det var også et problem at kortene ikke hadde opplysninger om ISSN.

I tillegg har det vært en del språkproblemer når det gjelder "fjerne" språk, (f. eks. slaviske språk, japansk, kinesisk).

Hyllelister på kort

UB har en del klasser oppstilt numerisk. Det ble først ført hylliste protokoller over disse klassene, men i perioden 1976-1983 ble det laget kopi av katalogkortene til en hylliste på kort. Dette gjaldt bare

bøker i oktavformat; kvart- og folio-formater ble fremdeles ført i protokollene.

Disse hyllelistene skilte seg ut som gode konverteringsobjekter. Kortene var nye og tydelige, og det var aktuell og etterspurt litteratur.

Vi konverterte klasse C, H, M og P våren 1993, og fikk erfaring med konvertering av bøker.

Fordi dette var nyere litteratur, lå treffprosenten på ca 40%.

Instituttkataloger

Det ble vedtatt å konvertere de beste og mest aktuelle instituttkatalogene, hovedsakelig på Det matematisk - naturvitenskapelige fakultet. Her var det store instituttbibliotek med egne katalogapparat og egne utlån. Disse samlingene inneholdt også en del eldre litteratur – dvs. fra 1800-tallet og framover. Hoveddelen av bestanden var likevel litteratur fra ca 1940-1983.

Hovedregelen var at katalogkortene også skulle kopieres og sendes til vår sentrale HK, men dette var blitt gjort i varierende grad i tidens løp.

Katalogene bar også preg av mange forenklete løsninger i forhold til katalogiseringsreglene, og mye skifte i personale.

En del opprydningsarbeid ble gjort samtidig fordi det i denne perioden ble gjort sammenslåinger av en del instituttbibliotek til det felles matematisk-naturvitenskapelige fakultetsbibliotek.

Andre hyllelister på UBBHF

To andre mye brukte hyllelister på UBBHF ble også konvertert. Det var hyllelisten for lesesal- og refsamlingen (samlingen ble da i etterkant av konverteringen også revidert og omklassifisert til Dewey), og hyllelisten for hovedfagsoppgaver og magistergradsavhandlinger ved Universitetet i Bergen.

Klasse A 50-A 85 (litteraturvitenskap)

Bakgrunnen for å prioritere disse klassene var at man ville begynne å omsystematisere fra det gamle UB-systemet til Dewey. Litteraturen her var mye brukt, og den ble da gjort tilgjengelig for ansatte og hovedfagsstudenter i det nærmest tilgjengelige magasinet. (UBBHF har ellers til d.d. lukkede magasiner). Konverteringen ble gjort fra systematisk katalog, ca 17 000 kort.

Det var visse problemer med å konvertere fra systematisk katalog fordi det stort sett var hovedkortene i alfabetisk katalog som var blitt vedlikeholdt ang. antall eksemplarer, nye bind, tapt-meldinger og lignende. Feil i forbindelse med dette er stort sett blitt rettet opp i ettertid, både ved omsystematiseringen og ved gjennomgangen av hele den alfabetiske delen av HK.

Hovedkatalogen (HK) – alfabetisk del

Konverteringen av HK har vært den største og mest krevende delen av Konverteringsprosjektet. Arbeidet ble påbegynt sommeren 1994 og sluttført i juni 2003.

Hovedkatalogen (HK) (alfabetisk del) består av 1477 katalogskuffer med 600-700 kort i hver skuff. Den inneholder til sammen ca 1,03 mill. kort, hvorav ca 700.000 kort i utgangspunktet skulle registreres. Den spenner over et tidsrom fra 1892-1983, med alle varianter av håndskrevne og maskinskrevne kort, på mange språk, og med varierende katalogiseringspraksis. Fra starten i 1892 og fram til ca 1918 var katalogen håndskrevet på store sedler, deretter maskinskrevne sedler til 1966. I 1967 ble sedlene nedfotografert til vanlig kortformat og satt sammen med de øvrige kortene. Nedfotograferingen førte til at en del kort ble vanskelige å tyde. Seddelkatalogen er bevart i sin opprinnelige form, og den har vi stadig brukt til sjekking av utydelig/svak skrift.

Kortene har ellers svært varierende kvalitet og vanskelighetsgrad. Dokumentene er også oppstilt i forskjellige systemer på fakultetsbibliotekene, uten at dette er spesielt avmerket på kortene. Det må leses ut fra den enkelte signatur. Varierende katalogiseringsregler og lokale løsninger måtte også tilpasses dagens katalogiseringsregler og katalogmodulen i Bibsys.

Det ble vedtatt at hele HK (alle hovedkort) skulle legges inn, også kort for specialsamlingene.

Visse unntak er det likevel:

Instituttkort.

Disse ble utelatt fordi de fleste instituttene allerede hadde fått registrert sine samlinger.

Ellers ble det satset på å miniregistrere de samlingene som gjenstod, både fordi kortmaterialet var ufullstendig og fordi en god del av bøkene manglet på hyllene.

Særtrykk.

I HK er det anslagsvis kort på ca 30-40 000 særtrykk, spesielt innen naturvitenskap, fra tidsrommet ca 1880-1930. Disse ble i starten vedtatt registrert, men fra bokstavene Be- ble vedtaket omgjort. Det viste seg å være svært mange ufullstendige kort, og det ville føre til uforholdsmessig mye arbeid å verifisere disse. Ofte er særtrykkene bare 3-4 s.

Særtrykkkortene er tatt ut av HK og satt i en egen katalog, slik at det kanskje i framtiden kan bli en mulighet for å sortere og registrere materialet.

Særtrykk i specialsamlingene er registrert.

FN-samlingen.

Kort på FN-samlingen (spesiell samling for FN-publikasjoner) ble vedtatt ikke registrert.

I-analytter.

Med I-analytter menes kort på utdrag av bøker eller artikler i tidsskrifter uten egen nummerering. Disse er kun registrert dersom de tilhører Spesialsamlingene eller har spesiell interesse (for eksempel Bergenshistorie).

Klasse XXVI (portrettsamling).

Materialet er flyttet til Billedsamlingen og er registrert der.

Klasse XXII og klasse L (juridisk litteratur).

Dette materialet ble miniregistrert ved Det juridiske fakultetsbibliotek.

Klasse Fg (biokjemi).

Dette materialet ble miniregistrert ved Det medisinske fakultetsbibliotek.

Alle fakultetsbibliotekene har også i hele konverteringsperioden miniregistrert og ofte omsystematisert deler av sine eldre samlinger. Kort på dette materialet har vi da sluppet å registrere. En del av disse postene er tilføyet klassifikasjon og andre opplysninger som vi har hatt tilgjengelig på kortet, og som har manglet i mini-posten.

Dette arbeidet har i stor grad bidratt til at vi nå er kommet i mål med HK.

3 Registreringskvalitet

3.1 Generelt

Katalogene inneholder kort fra et langt tidsspektrum med forskjellige katalogiseringsregler. Vi måtte på beste måte tilpasse dette til nåtidens katalogiseringsregler og Bibsys-MARC. Vi har også lagt vekt på å registrere data i riktige felter med tanke på eksport/import fra/til andre baser.

Kortenes bibliografiske innhold har stort sett vært riktig og konsistent, men ISBN har manglet.

Bibliotekarene har drevet opplæring og laget oppskrifter på registrering med hensyn til det kortmateriale vi skulle registrere.

Før registrering ble det søkt grundig i Bibsys. Dersom posten fantes, ble bare lokale data som oppstilling, beholdning, etc. registrert. Åpenbare feil er blitt rettet, og dubletter er koblet.

Vi har brukt og omarbeidet LC- og NB-poster der det har vært mulig.

Vi har fulgt BIBSYS' veiledning for konv- og miniposter så langt som mulig etter at denne ble vedtatt. I mange tilfeller har vi flere opplysninger

med fordi kortene hadde disse opplysningene. Serier og flerbindsverk er som regel lenket, etter gjeldende Bibsys-praksis.

Vi har også så langt som mulig innarbeidet nye BIBSYS-vedtak i registreringen.

Bi- og emneinnførsler er laget for medforfattere, omtalte personer, korporasjoner og omtalte titler.

Utfordringer og problemer:

- Navneformer for personer og korporasjoner

- Flerbindsverk/serier. Kortkatalogen har mange "flerbindsverk" som egentlig er enkeltstående verk eller periodika iflg. dagens katalogiseringsregler. Her har vi hatt mye omkatalogiseringsarbeid.

- Utydelige og mangelfulle kort

- Lokale innbindinger

- Fjerne språk

I noen felle har vi måttet hente fram bøkene for å verifisere bibliografiske data, bestand, etc., men i all hovedsak har vi brukt kortene som grunnlag for registreringen.

Lokal innbinding med mange forskjellige verk bundet sammen har også vært komplisert å registrere. Disse har vi nesten alltid hentet fram fra magasinene.

Autoritetskontrollen i BIBSYS har gjort arbeidet lettere de siste årene, men har også ført til en del arbeid med rettelser, registrering av henvisninger og kobling av dubletter i autoritetsfilen. Bibliotekarene har hatt adgang til å lage henvisninger og å rette i autoritetsfilen.

Vi har brukt oppslagsverk og bibliografier for å verifisere opplysninger.

Adgang til bibliografiske baser på Internett de senere årene har også hevet registreringskvaliteten.

Diakritiske tegn er stort sett ikke registrert. Spesialtegn er brukt i henhold til Bibsys-praksis.

Bøker som er merket "Tapt" på kortene er blitt registrert med tapt-status i basen. Dette for å unngå dobbeltoppslag og for å lette verifisering av opplysninger, både for oss selv og andre.

3.2 Treffprosent

Treffprosenten har vært jevnt stigende i løpet av prosjektet. Dette har i første rekke sin årsak i at mange andre biblioteker har konvertert eller miniregistrert eldre samlinger og at antall medlemsbibliotek i BIBSYS har steget.

I 1992 hadde vi en treffprosent på ca 40%, fra 1994-1998 39-40% og i 2002 var vi oppe i 44%.

3.3 Om de enkelte MARC-felter

De enkelte MARC-felter i parentes.

Navn

Personnavn (100, 600, 700, 800)

Vi har brukt kortenes navneformer dersom ikke noe annet har vært registrert i Bibsys.

Dersom vi har funnet en autoritetspost i Bibsys, har vi brukt denne, eventuelt endret eller laget henvisninger der vi har hatt belegg for det.

Gjennomgående praksis i vår HK har vært å bruke fullt navn, dvs. at man har lagt mye arbeid i å finne navnene bak initialer og riktig navn der en person har skrevet under psevdonym. Nyere praksis er å bruke den formen som forfatteren selv har brukt i bøkene, så her er det nok en del "feilregistrering". Dette må rettes etter hvert som poster blir oppgradert til kat-status. Vi har lagt vekt på å samle forfatterskap under én form, med henvisninger. Autoritetsformen kan eventuelt rettes i henhold til katalogiseringsreglene senere.

Vi har søkt i Bibsys autoritetsregister, og brukt det aktivt etter at tvungen autoritetskontroll ble innført for konv- og miniposter (juli 2001). Ved varierende navneformer og tvilstilfeller har vi også brukt LCs autoritetsregister og eventuelt andre oppslagsverk som konversasjonsleksika, nasjonalbibliografiske baser, biografiske leksika, etc.

Dersom en person har hatt varierende navneformer (og ofte to eller flere autoriteter i Bibsys) har vi valgt den mest brukte formen i Bibsys-postene. Henvisninger er laget der det har vært nødvendig. Vi har koblet dubletter.

Personer med identiske navn har fått tilføyd årstall der vi har funnet det.

Danske dobbeltnavn var innført på siste ledd i kortkatalogen. I basen har vi registrert disse på første ledd i etternavnet etter dagens katalogiseringsregler.

Islandske navn var også innført på siste ledd. Disse har vi innført på første ledd i Bibsys etter dagens katalogiseringsregler.

Klassiske greske og latinske navn

Vi har brukt latinsk form iht. katalogiseringsreglene og "latinlisten" i autoritetsfilen. I HK er det varierende navneformer, ofte en norsk form dersom denne er kjent.

Ved bruk av brønnposter har vi slettet årstall dersom dette ikke var nødvendig for å skille personer med samme navn.

LC-transkripsjon av russiske navn er endret til Bibsys-praksis.

Korporasjonsnavn (110, 111, 610, 611, 710, 711)

Her gjelder mye av det samme som nevnt for personnavn. Vi har så langt som mulig registrert korporasjonsnavn på landets språk. Dette har ikke alltid vært enkelt fordi HK ofte ikke hadde brukt landets form, men for eksempel engelsk eller fransk, hvis det fantes, eller publikasjonens språk. Vi har også hatt en del problemer med institusjoner som har skiftet navn, ofte flere ganger i årenes løp.

Tittel (245)

Tittel er registrert som den står på kortet dersom ikke annet er funnet i Bibsys. Der forfatterens navn er en del av tittelen, er tittelen omformet på kortene slik at forfatterens navn ikke er med. Dette er ikke i tråd med dagens praksis, og kan ha ført til noen dobbel-registreringer, men vi har vært oppmerksomme på problemet, og søkt så grundig som mulig for å unngå slike "feller".

Parallelltittel (246)

Parallelltittel er registrert dersom den er tatt med på katalogkortet.

Originaltittel (241)

Originaltittel er registrert dersom den er tatt med på katalogkortet.

Standardtitler (130, 240, 630, 730, 830)

Standardtitler er brukt iht. Bibsys-praksis så langt som mulig og når de allerede har vært registrert i Bibsys. Her har også regelverket i Bibsys endret seg i løpet av vår konvertering, så ikke alt er like konsistent.

Utgaver, opptrykk, etc. (250, 096 \$f)

Vi har så langt som mulig brukt katalogiseringsreglene. Problemet har delvis vært at en del av våre kort kun har hatt opptrykksår og eventuelt note om "Reprint". Dersom vi da var første registrator har vi lagt opptrykksåret i feltet for utgivelsesåret, og også lokal note om opptrykk. Dermed vil det være enkelt for neste bibliotek å rette opplysningen, uten å måtte sende oss rettemelding. Der opplysning om reprint ikke er gitt, har vi brukt årstallet på kortet. Her kan det være en del feil som må rettes når andre skal legge inn sine eksemplarer.

Ellers har vi fulgt opplysningene på kortet og laget nye poster for nye utgaver.

Opptrykk er registrert i 096 \$f.

Vi har bestrebet oss på å legge inn verk som opptrykk dersom de bibliografiske opplysningene ellers er identiske. Dette for å begrense antall innførsler i basen for identiske bøker.

Utgivelse, distribusjon (260)

Sted og år er registrert som det står på katalogkortet. Forlag er for det meste ikke tatt med på kortene og er dermed ikke registrert dersom opplysningen ikke allerede finnes i databasen.

Fysisk beskrivelse (300)

Sidetall er registrert. Illustrasjoner, plansjer, vedlegg, etc. er registrert i den grad kortene har opplysninger om dette. (Dette har vært ganske varierende på kortene).

Flerbindsverk (491)

Flerbindsverk er lenket i størst mulig grad. På en del flerbindsverk er det kun registrert bestand i feltet for bestandsopplysninger. Dette er i de tilfellene der kortene kun har hatt opplysninger om antall bind, ikke sidetall eller bindtittel for hvert enkelt bind, og enkeltbindene heller ikke har vært registrert i Bibsys fra før.

En del tyske flerbindsverk har skapt problemer, fordi de forskjellige delene har vært utgitt i nye utgaver uten at hele verket er revidert. I slike tilfelle har vi laget en felles seriepost, der bind i forskjellige utgaver er tillenket. Dette har vi gjort i samarbeid med andre Bibsys-bibliotek.

Serier (440, 490, 491)

Vi har fulgt Bibsys-reglene, og lenket serier som skulle lenkes. Dette har også ført til en god del opprydningsarbeid fordi det har vært registrert mange poster uten lenke til serier som i utgangspunktet skulle lenkes. Det har heller ikke vært et krav til mini- og konv-poster om lenking av serier. Institusjonsserier uten nummer eller institusjonsserier vi ikke har klart å verifisere har fått biinnførsel på serie i marcfelt 490.

Ikke-lenkete serier har fått biinnførsel på serie i marcfelt 440.

Klassifikasjon (086)

Kortkatalogen har 2 hoved-klassifikasjonssystemer:

- 1). Den eldste klassifikasjonen i romertallsgruppene I-XXXI
- 2). UB-klassifikasjon i bokstavgrupper A-U

Biblioteket har senere gått over til Dewey-klassifikasjon, med unntak av medisin og jus. Dette har også ført til omklassifisering av en del av det eldre materialet.

Klassifikasjon er registrert på følgende måte:

Både romertalls- og bokstavklassifikasjon er registrert i marcfelt 086 (lokal UB-klassifikasjon) og er søkbar i Bibsys.

Romertallsklassifikasjonen er registrert med stor Y foran slik at den ikke skal blandes med lignende klassifikasjon. Hovedklassene er skrevet med romertall, videre inndeling med små bokstaver og tall, for eksempel: Y XVIIh, Y Vc.

Bokstav-klassifikasjonen er registrert slik den står på kortet, for eksempel: C 20b, R 1c1.

I noen klasser har vi etter avtale med fagreferentene ikke registrert klassifikasjon. Dette gjelder klassene E, F, G og L.

Informasjonskoder (008)

Fysisk form er registrert når det gjelder mikrofiche og mikrofilm. Språkkode er delvis registrert.

Lokal informasjon (012)

Her er registrators initialer registrert i 012 \$k.

ISBN, ISSN (020, 022)

ISBN var stort sett ikke registrert på kortene i HK, så det er ikke registrert dersom de ikke allerede fantes i Bibsys eller i NB- og LC-poster. ISSN for tidsskrifter er i stor grad registrert, eller lagt til i ettertid.

Plassering (096)

Oppstillingssignaturen på kortene viser hvor bøkene står på hyllene og angir også i hvilken samling eller hvilket fakultetsbibliotek bøkene befinner seg. Dette er ikke alltid selvsagt ut fra opplysningene på kortet, så her måtte vi lage oversikter og ”oppskrifter”. I årenes løp har større og mindre samlinger også blitt flyttet, og disse listene har stadig vært under revisjon.

Samlingskoder har også blitt endret, slik at vi måtte passe på å ha oppdaterte lister.

Vi har fulgt våre lokale regler for oppstillings-signaturer så langt det har vært mulig.

Antall eksemplarer er registrert fra opplysninger på kortene, men på grunn av omklassifiseringer og revisjoner har dette av og til vært vanskelig å få oversikt over.

Lokale anmerkninger på kortene er registrert i 096 \$f.

Her har vi hatt mye arbeid med lokalt innbundne (oftest gamle) bøker. Vi har brukt regler vedtatt av Bibsys angående dette.

Noter (500)

Noter på kortene er registrert. En del omfattende noter/innholdsfortegnelser er forkortet eller sløyfet.

Henvisninger

Vi har registrert henvisninger i autoritetsfilen i den grad vi har funnet det nødvendig og lagt vekt på brukernes behov for gjenfinning.

3.4 Opprydningsarbeid

Direkte feil i poster i databasen er rettet. Ellers har det blitt sendt rettemeldinger til de aktuelle bibliotekene ved mer omfattende feil. Dubletter i basen er blitt koblet når vi har vært sikre på at det er samme dokument.

Lenker til serier er laget.

I en del tilfelle har det vært registrert dokumenter som egentlig er en del av et flerbindsverk. Da har vi opprettet en flerbindsverk-post og sendt rettemelding.

Mange poster i autoritetsfilen er koblet, rettet, og henvisninger er laget.

Vi har også fått tilbakemeldinger om feil og mangler i våre poster. Dette har blitt rettet umiddelbart.

Vi har samarbeidet med UBs øvrige avdelinger om rettinger, omklassifisering, endret plassering, kassasjon, m.m.

3.5 Hjelpemidler i registreringen

Prosjektet har holdt til i det gamle hovedbiblioteket, Haakon Sheteligsp. 7, bortsett fra det siste året i Nygårdsst. 5. Vi har vært nær samlingene og dermed hatt adgang både til selve dokumentene og tilgjengelige oppslagsverk, leksika og ordbøker når det har vært nødvendig.

De viktigste hjelpemidlene har vært:

Egne oppskrifter og lister over samlinger, koder, klassifikasjon, etc.

Bibsys-basen

LC-brønn og NB-brønn

Nasjonalbibliografier

Konversasjonsleksika

Ordbøker

Biografiske leksika

Etter hvert nyttige baser på Internett:

LCs autoritetsfil
Nasjonalbibliografier
LIBRIS
Bibliotek.se
Regina (Kungl. Biblioteket i Stockholm)
REX
Bibliotek.dk
OCLC-WorldCat
OPAC
Karlsruhe virtueller Katalog

4 Samarbeid med andre

Vi har i hele prosjekttiden hatt et nært samarbeid med UBs egne avdelinger, spesielt personalet på **UBBHF**.

I perioden med tidsskrift-konvertering hadde vi et nært samarbeid med **Tilvekstavdelingen** om tidsskriftbestand, sjekking i kardex, etc.

Alle avdelingsbibliotek har miniregisteret deler av eldre samlinger. UBBSV og UBBJUR har miniregistert det aller meste av sine eldre samlinger. Dette har vært til god hjelp i vårt konverteringsarbeid. Ellers har vi hatt samarbeid med alle avdelinger om omklassifisering, revisjon, rettinger, kassasjon, m.m.

Vi har hatt samarbeid med **Spesialsamlingene** om eldre litteratur. De har også fått utskrifter av 16- og 17-talls litteratur som står i våre ordinære samlinger slik at flytting til Librar-samlingen kan vurderes.

Vi har også samarbeidet med andre bibliotek mht. rettemeldinger, endringer, etc. Spesielt vil vi nevne godt samarbeid med andre bibliotek som har konvertert eldre samlinger – Nasjonalbiblioteket i Oslo og Rana, og Universitetsbiblioteket i Oslo, spesielt HUMSAM.

I tillegg har vi vært på studieturer til Nasjonalbiblioteket i Rana og Oslo for å se hvordan de arbeider med konvertering.

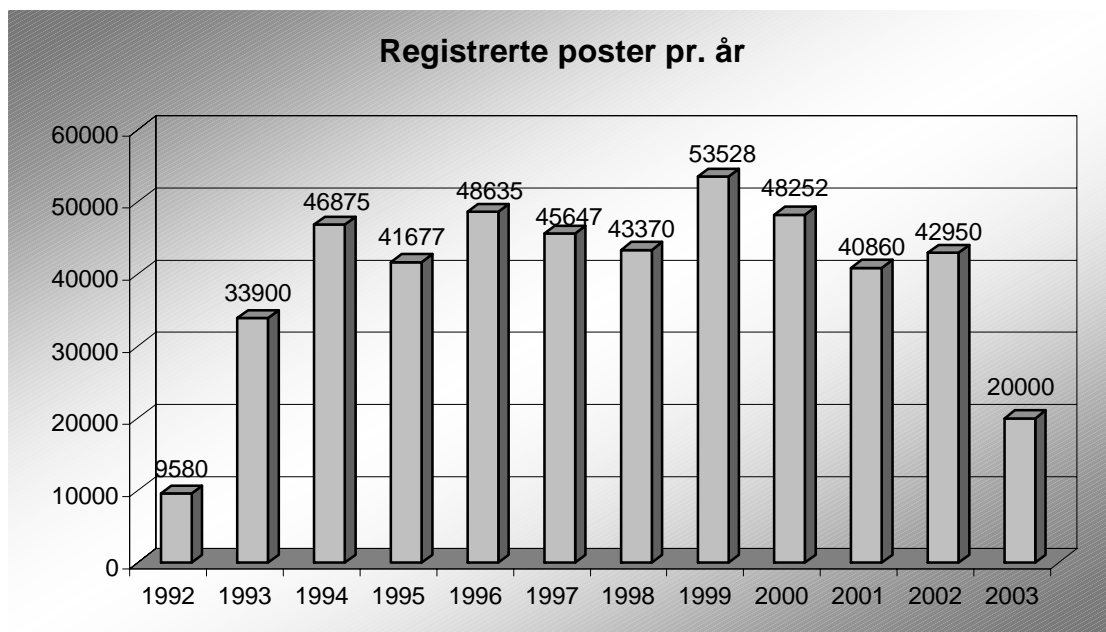
5 Informasjon

Vi har hatt våre egne nettsider med informasjon om prosjektet, opplysninger om hvor langt vi til enhver tid var kommet i kortkatalogen.

Annen informasjon:

- Informasjonsbrosjyre
- Orienteringer på Bibsys-møter
- Innlegg i Synopsis
- Orienteringer på interne seminarer og møter

6 Statistikk

Antall behandlede kort:	1.119.272
Antall konverterte poster:	475.274
Gjennomsnittelig konv. poster pr år	44.569
Gjennomsnittelig konv. poster pr årsverk	14.856

7 Nytteverdi

Prosjektet har stor nytteverdi på flere måter:

For brukerne:

Alle våre brukere har fått adgang til hele UBBs katalog i elektronisk form. Dette har ført til økt bruk av eldre litteratur og økt tilgjengelighet til samlingene.

Den fysiske avhengigheten av en tradisjonell kortkatalog er ikke lenger til stede.

Vi har bidratt til synliggjøring av vår nasjonale kulturarv, og til utviklingen av Det norske digitale bibliotek. Vi har registrert mye eldre norsk litteratur som ikke lå i databasen fra før. Vår nasjonalbibliografi er elektronisk tilgjengelig fra 1921. Eldre litteratur må søkes i trykt utgave av Nasjonalbibliografien. Her har vi bidratt med registrering i Bibsys.

Vårt nasjonale samkatalogapparatet har blitt forbedret.

Utlån, reserveringer, og returer er blitt enklere.

For samarbeidet i Bibsys-basen:

Basen er blitt mer omfangsrik, også når det gjelder eldre litteratur. Nyregistreringer danner grunnlaget for eksemplarregistrering i andre bibliotek. Konverteringsprosessen blir dermed mer økonomisk i framtiden.

Basen er blitt forbedret ved at det er utført mange rettelser og koblinger av dubletter og manglende lenker er opprettet.

For ansatte:

Vi har nå kun én katalog å forholde seg til. Det er blitt enklere å verifisere bibliografiske data.

Arbeidet med utlån, innkallinger, reserverasjoner m.m. er blitt rasjonalisert.

Spesialkataloger kan lages.

Omklassifisering, revisjoner og kassasjon blir mindre tidkrevende.

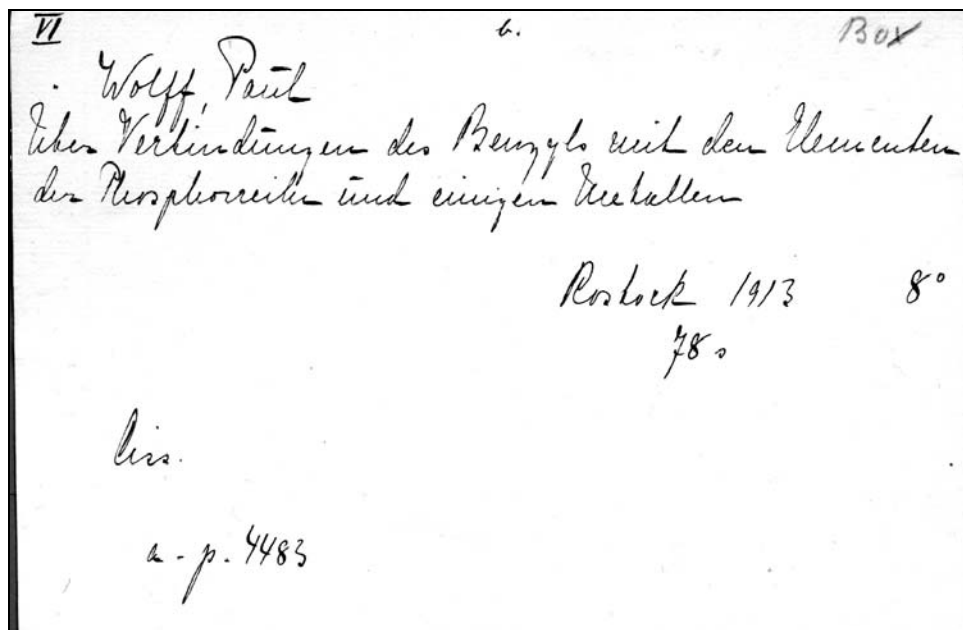
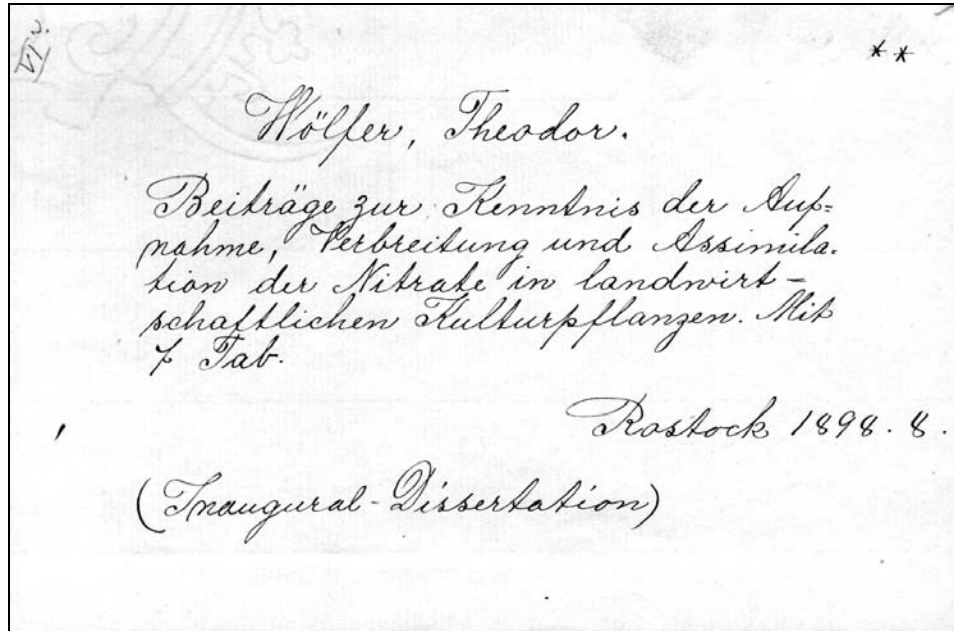
Deltakerne i prosjektet har fått nyttige erfaringer, både med katalogisering og UBs samlinger. Dette kan biblioteket gjøre seg nytte av i framtiden.

HK har vært en interessant og god katalog å arbeide med.

Vi ønsker alle lykke til med vår elektroniske katalog!

8 Eksempler

Kort fra Seddelkatalogen:

XX b

Wörterbuch, Biblisches

Biblisches Wörterbuch für das christliche Volk

Herausgegeben von H. Zeller

Band I-2

Stuttgart 1856-1857

8

a.p. 9622.23.

ZK

Wedel, Waldo R.

An introduction to Kansas archeology. With description of the skeletal remains from Doniphan and Scott counties, Kansas. By T. D. Stewart.

Wash. 1959. 723s. ill. pl.

= Smithsonian institution. Bureau of American ethnology. Bulletin 174.

I 252

305860

3.6.60. et

Exempel på nedfotografert seddel:

I 97

Box

A. Nilén.

Chatopoder från Sibiriska ishavet
och Beringa haf insamlade under
Tega-expeditionen 1878-1879. Be-
stämda af —. Med 6 tafvor.

2 expl.

Stockholm 1883. 8

[Tega = exp. (vetenskapl. arbeten. Bd. 2.)]

I 97

Box

A. Nilén.

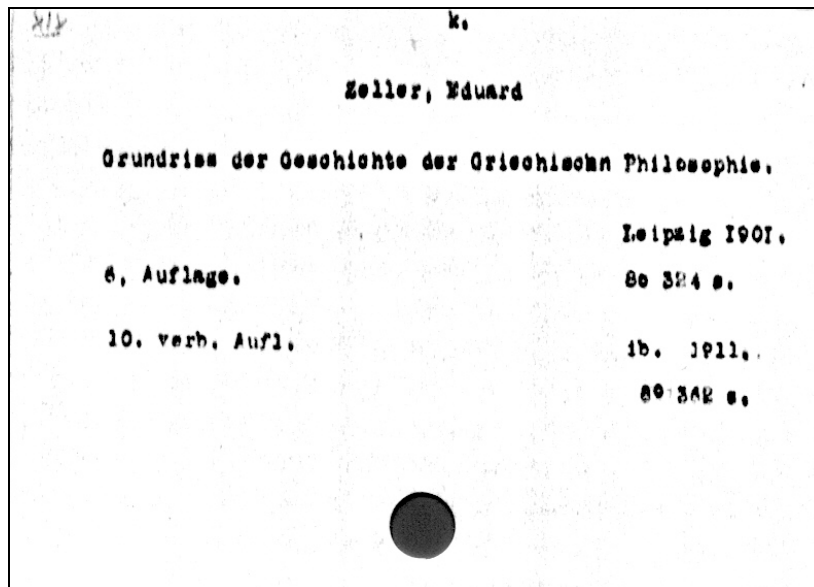
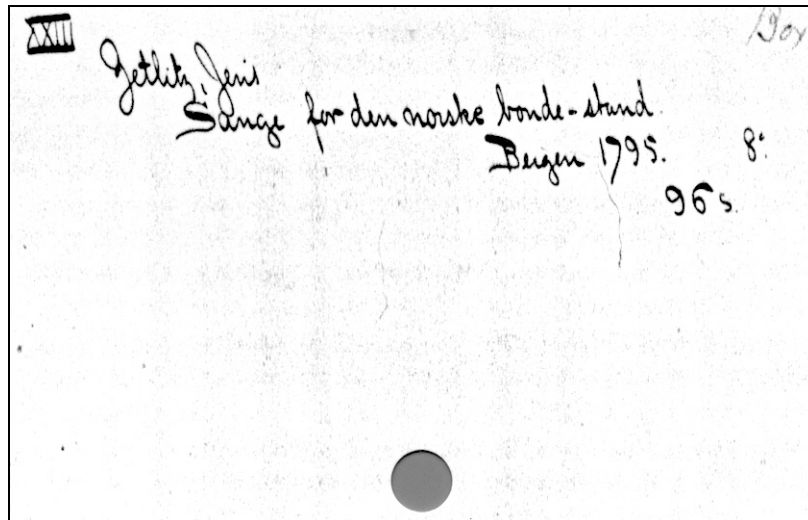
Chatopoder från Sibiriska ishavet
och Beringa haf insamlade under
Tega-expeditionen 1878-1879. Be-
stämda af —. Med 6 tafvor.

2 expl.

Stockholm 1883. 8

[Tega = exp. (vetenskapl. arbeten. Bd. 2.)]

Eksempler fra HK:

ZFa
Zemaljski muzej Bosne i Hercegovine,
Sarajevo
Wissenschaftliche Mitteilungen des
Bosnisch-Herzegowinischen Landesmuseums.
Sarajevo.
1(1971)-

Fa9a n u Z +1
20.9.74 lh

C 9457
Zelený, Jindřich
The logic of Marx. Transl. and ed. by Terrell
Carver.
Oxf. 1980. xii, 251s.
Orig. tit.: Die Wissenschaftslogik bei Marx
und das Kapital.

632455

C5b C7 C20b M5.25
n u hy
19.8.80 em

"Katalogkrydder" :

~~XX~~^b
Beich, L.
Danmark og Norges storm-heloteker, som med sin lyd opvækker ind-
vænerne til en inderlig bønne og andagtig paakaldelse derved at besonne
og indtage Guds hierte og drage himmelens værn og beskyrmelse til sig og kand
den bruges først tre gange om natten dernæst tre gange om dagen, som er dænd alle
februarii; nemlig bønnefestens festis dag.
Wb. 1727. 8°. 40 s

~~W 24~~
~~XXX~~^{XXX}
Wichne Arne Eriksen
Vise om den store ildebrand i Bergen 26/2 1830, hvorved det hele gamle
fra Mure- til Ny-almindingen, bestående af henved 200 vænning- og pakuse
blev lagt i aske og hvorved 150 familier blev kunnilde.
Bergen i 1830. 8°
a. p. 35826

~~W 341~~ Box
XXX Wichne, Anne Eriksen
Bøn at bruge i langvarig hørlee. c Bergen 1821. 8:

a.p. 35807

XXX 8.
Morgen, Middag & Aften-posten, hvori er optat Dagen-Derpå.
Utgitt av Kunstnersamfundet i Bergen.
No.1. Den 17.mai 1926.

(Bergen 1926)
fol. 111. 34s.

a.p. 79487

XXX

g.

(Fasmer, Jan Henrichsen)

Naar Lykken er med Dyden blandet, Da æres Gud og støttes
Landet. Eenfoldelig betragtet da Brudgommen, Adle og
Høyfornemme Monsieur, Mons. Jan Henrichsen Fasmer, med
Bruden, Adle og Dyd- Hæderbaarne Jomfrue, Jomfrue Karen
Fasmer. Her udi Bergen den 17 Martii 1760, ved een
Christssømmelig Copulation, loed stadfæste Deres kierlige
Ægteskabs Foreening, Af den, Som udi Broderlig Oprigtighet
forønsker Bruude - Parret Jesu Fred.

Bergen [1760.]

4° ill. 1 s.

a. p. 1829

N box 47
Wolley, Hannah

Frauen-Zimmers Zeit-Vertreib, oder reiches
Gemach von ausserlesenen Experimenten und
Curiositäten betreffend die rechte
Präservir- und Candirkunst ...

... von Anna Wolley.

Hamb. 1677. Fl.pag.

Orig.tit. The accomplish'd lady's delight

649944

- 1 7.6.89 jm